

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Előfizetési díj: Egész évre 12 frt., félévre 6 frt., negyedévre 3 frt.

Előfizetések és hirdetési díjak helyben és vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.

Helyben előfizethetnek: a szerkesztőségnek, a kiadó-hivatalnak, Demjén L., Keresztény P. kereskedéseiben.

Egyes szám ára 5 kr. o. é.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal: belső-lordautca szögletén, Csapó S. kereskedésével szemben, I-ső emelet, feljárás a kaputól jobbra.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorért 6 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélégydíj.

Hirdetések felvételnek: Helyben: a szerkesztőségnek, a kiadó-hivatalban, Demjén László könyv- és Keresztény Pál papír-kereskedésében. Bécsben: Haenstein és Vogler-nél (Neuer-Markt 11. sz.), Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.), Rudolf Mosse officiel. Zeitungs-Agent (Stadt, Seilerstätte 2), Pesten: Haenstein és Vogler Urutca 13. Lang et Schwarz, Fűrdőutca 1. Süddeutsche Annoncen-Expedition Stuttgart. Nyiltér sora 20 kr.

Előfizetés

„Kolozsári Közlöny“-re.

Megjelen naponként
egész nagy íven.

Előfizetési árak: egész évre 12 ft. o. é.

félévre 6 „ „ „

évnegyedre 3 „ „ „

Az előfizetések egyenesen a szerkesztőség-hez küldendők be.

A „Kolozs. Közlöny“

szerkesztősége.

Kolozsár, 1873. június 20.

(Cs—r.) Ha a pöffeszkedő s magát mindenhatónak declaráló német sajtónak s nagyérdemű kezelőinek még eddig nem sikerült hazánkat, nemzetünket elseperni a föld színéről, bizonyára nem rajta mult, mert tehetsége szerint mindent megtett e cél elérése érdekében. Bőséges kegyelmű már évek hosszú során át rendszeres ostromot folytat ellenünk, melynek célja elhíttetni a külfölddel, hogy a magyar nép, ennek institúciói, társadalmi állapota a műveltségnek még csak bölcsőkorában van; hogy e nép képtelen a szép, jó és hasznos befogadására s képtelen nagy, nemes eszmékért hevülni; hogy minden tette, eljárása csak a nyers botyárság más-más alakjának nyilvánulása; hogy idegen nemzeteknek azon törekvése, megismerkedni hazánk állapotával, hiába való fáradság, hasztalan időtöltés, mert hisz itt vastag tudatlanságot, műveltlenséget, barbarismust s tudja isten még mit nem talál az ember.

Megvallva az igazat, nagyon mesterien rendezték be e szemfényvesztő játékot. Csak a német lapok legyenek tele epés cikkekkkel, gondolták, bizonyosan visszarid minden, bőrt feltölt ember amaz országtól; a magyar lapok helyreigazításai nem sokat használnak, hisz azok hatása nem terjed túl az ország határán, míg a német nyelv édes zengete nem ismer határt, tartományt.

Egy nemzet jó hírnevének bepiszkolására, tényleges állapotának elferdítésére mi sem képes annyit tenni, mint széles elterjedésnek örvendő lapok hasábjai, melyeknek közleményeit tiszta igazságnak venni megszokta már a közönség ép a lap renomméja iránti tekintetekből; ha ehhez járul még az önigazolás lehetetlensége, valóban elszomorító ama nép helyzete, mely lelkiismeretlenségre hajló lapok kezébe kerül.

Hányszor fújták el már felettünk is a halotti marsot, hányszor ülték tort, — isten csodája, hogy még élünk magas gratiájuk ellenére. Bámulatos az a ravaszság, melylyel a szomszédosági viszonyt saját érdekükben, saját veszükre felhasználták. — Mintha nem volna szomszédosági viszonyban álló népeknek nemesebb hivatása az egymást mardosásnál, rágalmazásnál; mintha egyik nép arra volna utalva a végzettől, a másik nyakára hágni s azt élve eltemetni. Ha ily cselekményekben culminál a testvériségi érzemény, szomszédaink megtett kötelességüket, nem vádolhatja a lelkiismeret.

Daczára mindezeknek még élünk, sőt itt-ott jelt is adunk létezési jogosultságunkról, mi több művelt nemzetek fiait nem átalják figyelmüket ránk is kiterjeszteni, viszonyainkkal, közállapotaikkal foglalkozni, s a népek munkás versenyében megadni nemzetünknek azt a helyet, melyből jó szomszédaink erőszakosan akarnak kitisztítani.

Albion fiait az érdem, a dicsőség, kik anynyiszor adak már jelét rokonszenves barátságuk, testvériségi érzelmüknek. Őket nem retentti vissza a német sajtó halál-harangja, a borzadalmas állapotoknak azon hajmeresztő volta, melynek festésében oly mesterek drága sógoraink. Eljönnek hozzánk, puhatólnak, szemmel tartanak mindent, megfigyelik köz- és magánéletünket, s midőn meggyőződnek, hogy állapotainknak messze földön való ismertetése nem felel meg a valónak, kezdőbe veszik a tollat, kiigazítják ama kifczamodott vonásokat,

melyekből szembetűnőleg sugárzik ki a mérgrögzött rossz akarat.

Köszönet ezért. Elkényeztetett gyermekek soha sem voltunk a népek nagy családjának, sőt azok érdekében nem egyszer nyújtottuk ki karunkat a harcok nagy korszakában, kik ma sárral dobálnak.

A mily megvetéssel fordulunk el az ily üzemektől, ép oly őszinte örömről azok iránt, kik előtt szentebb egy nemzet érdeke, mintsem játékot lehetne azzal üzni. Vigasztal a tudat, hogy a magyarfalu német sajtó szerepe kezd lejárni ez ügyben, hogy napról-napra mind többen foglalkoznak velünk olyanok, kik őszinték, igazságosak akarnak s tudnak lenni velünk szemben.

Hála Istennek, a külföld megismerte ama források tövét, honnan a német közlemények buzognak; tudja már, hogy a nemzeti gyűlölet diktálja e sorokat, melyekkel nem restelték ipari, magán és társadalmi életünkre szennyes piszkokat rakni.

Régóta foglalkoznak egyes angol utazók, viszonyaink igazságos felderítésével; de a mi az utóbbi időben az angol közvéleményben beállott, támogatva a napi sajtó hangja szorgalmu munkáitól, az a mily örvendetes, ép oly biztató ránk nézve, ép oly megszégyenítő szomszédainkra.

A nagy hangzásu, epés frázisok kora tehát kezd lejárni; azt a babért, mit ezért arattak, nekik hagyjuk, hadd ékesítse homlokukat. Nemzetünk jóhírnevét akarták eltemetni, vigyázzanak, nehogy maguk essenek verembe, nehogy az alapelküli rágalmak törkukra forrjanak. Sokáig tartották hamis közleményekkel a művelt világ közvéleményét, nehogy az ellenük forduljon, mert sokkal bajosabb az eljátszott bizalmat ismét visszaszerezni, mint ezután nyugot művelt népeit hamisan informálni.

A képviselőház jan. 18-ki zárt ülése.

A zárt ülés következőleg folyt le.

A közönség az ülés-teremből eltávoztván, felszólalt Kerkapoly pénzügyminiszter: Azon kezdé, hogy a kormány csak tegnap késő este értesült a baloldali kör határozatáról, mely szerint a budget-tárgyalás érvényre lenne halasztandó. A kormány e határozat érvényre emelkedését nagy calamitásnak tartaná, s minthogy egyáltalában az ország érdeke azt sürgeti, hogy a jelen nehéz viszonyokkal szemben az összes pártok egyetértve működjenek, e zárt tanácskozmányban kívánja előadni az okokat, melyek a kormányt arra birták, hogy a költségvetés azonnali tárgyalását kérje s ez okok megfontolását a ház minden tagjának figyelmébe ajánlja.

Kétséget sem szenved, hogy a viszonyok nehezék; de azok sulya alól csak a productiv munka által menekülhetünk. E munka körébe számítja a miniszter a törvényhozás munkáját első sorban, s hogy a törvényhozás az ősi időszoakat productiv törvény-alkotó munkával tölthesse: ez volt oka annak, hogy a költségvetést most akarja tárgyaltatni.

A jelen viszonyok nehezék, de nem kétségbeesjők. A miniszter elősorolja az állampénztár kezelési eredményeit, melyek nem állanak a múlt évek mögött. Áprilisban, az igaz, kétszáz ezer forinttal kevesebb folyt be direct adóiban, mint a múlt évben, de májusban nyolcszáz ezer forinttal több, mint 1872-ben. A miniszter alaposan reméli, hogy minden nehézséggel szerencsésen megküzd, s a mi a termést illeti, az ország minden részéből hozza érkezett jelentések alapján azt mondhatja, hogy a rozttermés igen rossz lesz ugyan, de a buzából még mindig középtérmet lehet remélnünk.

Viszonyaink komorsága tehát épen nem indokolja a költségvetés tárgyalásának elhalasztását, és pedig annál kevésbbé, mert a kormány csak az elkerülhetetlenül szükséges kiadások megállapítását kéri, ezeket pedig meg kellene állapítani minden körülmény között, még akkor is, ha valószínűnek ama komor kilátások, melyekkel némelyek a termés eredménye iránt viseltetnek.

Kerkapoly miniszter megjegyzé, hogy a nehéz viszonyok iránt a kormány tekintettel van s az adóvégrehajtások szigorú csak azok ellen alkalmaztatik, kik nagyobb összeggel vannak hátralékban, mint a mennyi az adórestantiák bajmétrális

összege, s az általa előadott okok és különösen annak megfontolását, hogy a költségvetés elhalasztása megingathatná hitelünket s a külföld előtt azon színezettel birna, hogy Magyarország törvényhozása annyira megdöbben, hogy a budget megállapításához sem mert hozzá fogni; mind e szempontok megfontolását — mondjuk — a ház összes pártjainak ismételve figyelmébe ajánlja.

Horváth Gyula, ki a miniszter után felszólalt, az erdélyi adóvégrehajtások tárgyában, melyeket igen szigorúknak mond, tett kérdést, a mire pénzügyminiszter megfelelvén, felszólalt.

Deák Ferencz. Arra figyelmeztető a házat, hogy azért tanácskozt az idén tavasszal a delegatio, azért ült a ház is mindeddig együtt, mert még a nyári időnyben akarta letárgyalni a budgetet. A ház összes pártjai ezt helyeselték, a ház hétfőn ezt el is határozta; hétfő óta pedig nem történt semmi, a mi az elhalasztást indokolhatná.

Deák teljesen osztja a nézetet, hogy a költségvetés elhalasztását a külföld arra magyarázná, hogy az ország törvényhozása megdöbben a viszonyoktól s azt az ország hitelére igen károsnak tartja. Lehetnek közülnk, — úgy mond, — kiknek kifogásuk van egyik vagy másik miniszter személye ellen; lehetnek, kik nem helyeslik a többség politikáját; az ily tendenciák érvényesítését azonban nem szabad az ország rovására megkísérteni.

Az nem nagy baj, ha holnap egy más kormány ül a ministeri székeken, mint ma; de az nagy és sulyos baj, ha az ország hitele megcsorbul. Pártolja tehát, hogy a költségvetés tárgyalása el ne halasztassék, s az elhalasztást helytelennek, károsnak, sőt veszélyesnek tartja. — Deák beszéde nagy és általános benyomást tett; a zajos helyeslések és éljenzések minduntalan megszakították az ünnepléti szónokot.

Tisza Kálmán mindenekelőtt azt jegyezte meg, hogy ő már mult szombaton ajánlott ez ügyben zárt ülést, de a kormány részéről ez szükség-telennek tartatott, mit csak az ellenében jegyez meg, hogy azon okok, melyek a tárgyalás elhalasztása mellett szólnak, nem hétfő óta merültek fel. Midőn először megpendítettett az, hogy a budget tavasszal tárgyalassék, ő ezt helyeslé; de azt hitte, hogy teljes budgetről lesz szó s nem ily csonka előterjesztésről. Azt hitte, hogy az egész budget fog azonnal tárgyalatni; csak a felhatalmazás marad őszire. A mai idők, midőn a gazdembert haza hívja a gond és a munka, a budget-tárgyalásra nem alkalmasak, s az elhalasztás annál inkább megtörténhetne, mert a kormánynak, az aratás eredményéhez képest, azonnal aratás után, augusztus közepén a teendő intézkedésekre össze kellene hívni a házat. — A pénzügyminiszter által előadottakra nem akar most tüzetesen válaszolni; minthogy azonban párttanácskozmány határozta a tárgyalás előhalasztásának indítványozását, az előadottak megfontolása szintén csak párttanácskozmányban történhetik, ez pedig nem volna lehetséges, ha e zárt tanácskozmányra következő nyílt ülésben a budget tárgyalása azonnal megkezdetnék.

Kerkapoly miniszter általános helyeslés között a budget-tárgyalásának holnapra halasztását ajánlja.

Simonyi Ernő: Határozottan rosálja a budget mostani tárgyalását. Ez egy csonka előterjesztés, melyet ha a ház most nem tárgyalna is, abból az ország hitelét semmi kár sem érhetné. A kormány csak azért erőlteti a dolgot, mert könnyedén akar átadni a budget-tárgyalásán és mert tudja, hogy saját pártjánál is kisebbségben maradhat. — A balközép egy része helyesli Simonyi szavait.

Ezzel véget ért a zárt tanácskozmány s az ennek befejezte után megnyitott nyílt ülésben a budget-tárgyalás jun. 19-re halasztott.

Legujabb táviratok.

Bécs, jun. 19. A „Pr.“ szerint a nemzeti bank mai ülésében, a vidék fiókjai részére 3 milliót engedélyezett. A Magyarországnak adandó dotatio a pesti segélyző bizottmányynal egyetértőleg fog megállapítani. Eger is megkapja a régóta kérelmezett fiókbankot. (Hát Kolozsár?)

Odessa, jun. 19. Az orosz hadügyér rendelethe nyomán európai Oroszországban 26 nagy katonai tábornok állítanak, melyekben 445 gyalog zászlóalj, 238 lovas század és 93 sötia kozák 828 ágyúval fog gyakorlatot tartani.

Bécs, jun. 19. Jó forrásból halatszik, hogy mindazon bankok, melyek általában a hitel-szélbeszítését akarják igénybe venni, kötelesek pénzügyi viszonyaik állását előzetesen egy bisalmi comité-val közölni. Az előkelőbb bankok, kivált azok részéről, melyek leszámítolási és zálogüzletet folytatnak, ezen állandék-kimutatás már megtörtént. Valótlán azon hir, mintha 9 banknak egyesülése a kimutatások megtagadása miatt meghiusult volna; az egyesülési tervben csupán mulálagos szünet állt be.

Páris, jun. 18. A legfelsőbb kereskedelmi tanács osztálya, mely a nyers-anyagok megadóztatására és a lobogó-póllékra vonatkozó kérdés megbirálásával volt megbizva, Laurent-jelentését ma vette át, és elfogadta ezen adóknak javasolt megszüntetését. A legf. kereskedelmi tanács plenuma haladéknélkül itéli fog e kérdésben.

A legitimista és orleanista lapok kárhóztatják a bonapartista lapok magatartását, és kiemelik annak szükségét, hogy az összes conservatív pártok önmegtagadást tanúsítsanak, hogy győzelmüket a radikalismus ellen kivívhassák.

A nemzetgyűlés közelebből megkezdendi a vitát a hadsereg ujraszervezésére vonatkozó törvényjavaslat felett, s erre valószínűleg elnapolja üléseit. A „Journal de Paris“ megjáfolja azon hirt, hogy intézkedések tettek a különböző külföldi lapoknak a határon való lefoglalására, vagy párisi levelezéseik megállítására. Sokkal okosabb — ugymond — e lapokat ama hazugságaik által hitelvesztessékké lenni engedni, a melyekkel olvasó köreiket elhalmozák.

Róma, jun. 18. A kamara egy tvjavaslatot fogadott el, Veleceében 450 kilométer kiterjedésű hét vasutvonalat ágnak kiépítésére vonatkozólag. Erre az 1873-ki kiegészítő budget fogadatot el; e szerint a kiadások 1552 milliót tesznek.

Szemelvények Heine prózai műveiből. Aphorismák az állam és társadalom felett.

Válogatva fordította D. I.

Ha most kevés hős neve hangzik fennen, annak nem épen hősök hiánya az oka. Általában úgy látszik, vége azon időknek, midőn az egyesek tettei előtérben voltak. A népek, a pártok, s a tömegek magok az ujabb kor hősei. A modern tragédia abban különbözik az antiktól, hogy most a chorosok működnek s játszik a tulajdonképeni főszerepet, míg az istenek, a hősök, s a zsarnokok, kik az előtt a cselekvő személyek voltak, most a pártakat, s a néptett szerény személyesítők.

Nagyon is rossz időköt élünk. A kinek ereje és bátorsága van, annak kötelessége is egyszersmind, komolyan, erőlyesen küzdeni a roszaság, a romlottság ellen, mely úgy pöffeszkedik, úgy nő; és a középserűség ellen, mely úgy terjed, oly rettenetesen terjeszkedik.

Csak a fiatalokra számíthatunk még a mai rideg időkben; mert ők még felkesülnek a forró lehelettől, mely a régi és új jó könyvekből rájuk fuvall, s azért értik meg a jelenkor lángkeblű embereit. A fiatalok önzéstelen a gondolkodásban s az érzésben, s ezért legmélyebben gondolja és érzi az igazságot, s nem fukarkodik, ha bátor részvétel kell, tetteben és vallomásban. Az idősebb emberek önzők és kislelkűek; ők inkább gondolkodnak pénzük kamájára,*) mint az emberiség érdekében; csendesen usztatják hajócsájukat a minden-napi élet csatornáján, s nem sokat törődnek a tengerészszel, ki a hullámzó tengeren küzd a habokkal. Vagy sikeres állhatatossággal felmász a polgármesterség vagy saját klubjuk elnökségének

*) Az eredetiben (szójátékkal) „Sie denken mehr an die Interessen ihrer Kapitalien, als an die Interessen der Menschheit.“

magaslatáig, s vállat voltak a hősök történeteire, kiket a vihar ledobott a hir oszlopáról. S e mellett talán el is beszéltek, hogy ők maguk is fiatalokkorukban szintén fővel rohantak a falnak, de később megint, kibékültek a fallal, mert a fal, az korlátlan, nyugodt, maga-magában létező, s mert van, tehát jól is van, a miért is az az oktalán, ki egy legfelsőbb, okos, megcáfolatlanul létező, meghatározott abszolutizmust eltűrni nem akar. Ah, de ezek szegények, kik minket egy szelid szolgaságba bele akarnak bűszkelkedni, még sokkal becsülendőbbek, mint azon nyomorultak, kik a kényuralom védelmére még becsületes, okos érveket sem hoznak fel, hanem védik azt, szokásjognak állítván, melyhez az emberek az idők folyamata alatt lassanként hozza szoktak, s vitatják, hogy az jogérvényes és megdönthetetlen.

Most az eszmék harca foly. A hírlapok a mi erősségeink.

A sajtó hasonlít ama mesebeli fához: melynek gyümölcséből a ki eszik, beteg lesz; s ha leveleiből eszik, meggyógyul ettől a betegségtől, s megfordulva.

A szélkakasok biznak híres tehetségükben, melylyel sokoldalulag mozogván a legnagyobb vihartól sem félnek, mert mindig szelimentibe tudnak fordulni. Igaz, hogy a szélvész nem törhet meg benneteket, mert ti mozgékonyabbak vagytok a szélnél is, de nem gondoljátok meg, hogy mindennek dacára nyomorultan fogtok lepotyogni onnan a magosból, ha összeomlik az a torony, melynek tetejére fel vagytok téve.

Az emberiség egész története, melyet különböző részekre, felvonásokra és jelenetekre szeretnénk osztani, — mindig csak egy és ugyanazon történet, ugyanazon jellemek és események álarcozott megjelenése, egy életműves körforgás, mely mindig előről kezdődik; s ha ezt egyszer észrevettük, nem bosszankodunk úgy a rossz felett, s nem is örvendünk oly nagyon a jón, mosolygunk a hősök boldogságán, kik feláldozták magukat az emberiség nemesítéséért s boldogításáért. Böles nyugodtsággal mutatjuk magunkat.

Szabadság és egyenlőség! — Nem találjuk ezt itt alant a földön, s még ott, fenn sem. Amott azon csillagok nem egyenlők, egyik nagyobb és fényesebb mint a másik, egyik sem bolyg szabaddon; mind a kiszabott, szigorú törvényeknek engedelmeskedik.

A székely pályadij-alapról XXII-ik közlemény.)

Mai közleményem ismét gyönyörűen constatálja, hogy a székely Történet megírása eszméje a nemzet egész zömének lelkét megmozgatta, sőt át meg át hatván áldozó segélyezésre buzdította.

*) A Székely Hírlap, Erdély és Nemere tisztelt szerkesztőit tisztelettel kérem e közl. szíves átvételére. J. E.

TÁRCSA.

Visszatekintés a nyomdászat négyszáz éves történetére Magyarországon.

(Toldi Ferencz fölolvasása az akadémia közülésén, május 25.)

A tipografiai kiállítás csínját, tán munkaságát tekintve is, Bátfát is elsőkelő rang illeti meg már a XVI. században, különösen Gutgesell Dávid műhelyével, mely a XVII-ben Klósz Jakab, s utána a város birtokába ment által. Klósznál készült a Grevára után Prágai által forrított „Fejedelmek Orája” is foliorétben. De a holt kéz birtokában a nyomda 1672 óta szünetelni látszott, míg a mult században a kassai jezsuiták által megvételén, Kassára tételett át.

Ezek mellett több rendbeli vándor nyomdát kell kiemelnem. Az első ezek közt a Huszár Gál ref. prédikátoré volt, mely már 1560 előtt Magyar-Ovárt, aztán Debreczenben, végre Pápán dolgozott. Ilyen volt Hofsthaler Ráfael, s ennek halála után fia Rudolfé is, mely egymásután Váradon, Gyulafejevárt, Nedeleczen a Muraközben, Alsó-Lendván, és ismét Váradon és egyidőben Debreczenben dolgozott. Ilyen volt továbbá Bornemisza Péteré, a század legzaporább teológiai íróé, melyben saját roppant munkáit először Sempén, aztán Detrekőn, végre Rárbokon 1574-től 82-ig maga nyomatta ki; — a Manlius Jánosé, ki 1582-től 1602 ig először ugyan Német-Ujvárt, Monyorókeréken, majd Német-Sicen, Német-Keresztúrott, s végre Sárvártól számos saját kiadásait, részben utánnyomatásokat, állította ki; Maneskovics Bálinté, kit Galgóczi Visolyra hittak meg több felföldi urak, kiknek segédelmével derekasan felszerelt nyomdájában Károli Gáspár gondjai mellett 1589-ben és 90-ben 1 foliókötetben ki nyomtatta azon bibliát, mely Szenoz Molnár Albert által javítva, s számtalanszor újra nyomtat-

Gyergyó-Alfaluból az oda való felső népiskola igazgatója Eltes Elek ur lelkes hazánkfiá 21 forintot és 3 régi ezüst huszast küldött be, mint az ott alakult Dalárda első nyilvános fölépítő tisztá bevételi maradékát; kifejezte levelében örömet az ügy szép fejlődése felett, melyet ők testületileg is kívántak előmozdítani, s örvendenek, hogy művelőadásait a Székely pályadij-alapnak gyarapításával kezdheték meg. Báróság a dalárok nevet küldött volna be tisztelt ügybarátunk, hogy gyűjtési levelezéseim között maradt volna fenn, mint műveltségtörténelmi emlék! De ők, ismeretlenül kívánnak maradni. Maradjon fenn a közömlézetben Gyergyó-Alfalu neve, legyen a közömlézetben a tisztesség! Ebben benne vannak a mi nemesis szívű s közügyszerető barátink és barátaink is, kiket az Isten egyről egyig éltesen!

Pestről Turóczy Adolf úrtól vettem 14 ft 80 krt s egy 10 frankos aranyat (minek tőzsdei értéke 7 ft krt.) mely összeg a következő áldozóktól gyűlt: dr. Cseh Károly 5 ft, Turóczy Adolf 5 ft, Turóczy Szász Gusztá egy 10 frankos aranyat, T. Székely Vilma 30 krt. T. Székely Lenka 30 krt. Turóczy Teréz 20 krt. Pruzsinszky János 1 ft, Raisz Lajos, Potozsky István, Speidl Sándor egy-egy forintot. Hogy nyugaton az ország fényes fővárosában is érdekli a keleti Székely ügyek jó szíveket, örömmel értesülünk e küldeményből. Fogadják annak nevében az indítványozó forró hazafiai köszönetét!

Kolozsváratt két régi aláíró fizette be egy-egy forint ígéretét, fizetett tordai unitárius iskolarektor Iszlay Márton 1 ft, János Gerő 1 forint.

Udvarhelyszékről beküldötte királybíró Tibád Antal ur a szék hatjárásában a dullók által eszközölt gyűjtemény főjegyzékét. Ez 407 áldozó nevét és együtt 321 ft 53 krt. áldozatát mutatja ki, a miből 205 ft 75 krt. már régebben volt beküldve s a XIX-ik közleményben kiadva; most újonnan bejött 115 ft 78 krt. gyűjtés, mit beküldő hazánkfiá 1 ft-ra egészítvén ki, a kerek összeg tesz 116 forintot. Így vettem jegyzésbe s tettem takarékpénztárba. Azt hiszem a múltányos olvasó örömmel fog végig tekinteni e szép névsoron, mely az anya Székely Szék tisztviselőit, közsegeit, egyéneit, tehát a törvényhatóság ugynévezett törzshöz tartozó részének színet-javát egy koszoruba fűződve látja a nemzeti szép és nagy törekvésnél. Ime a gyűjtők és áldozók névszerint.

I. Az etédi járásból a járás dulló útján begyűlt 6 ft 80 krt. Gyárfás Domokos úrtól 5 ft. Jank Kristóf adott 5 ft. Szóts Márton 5 ft. Gerich Adolf 5 ft. Sebesi Ákos 1 ft. Henter Antal 1 ft. Ferenczi 1 ft. Gergely Lajos 1 ft. Jakab Lajos 2 ft. Bedő István 1 ft. Lányi Károly 2 ft. Jakab Gyula 1 ft. Csiszér Beniam 1 ft. Török Pál 1 ft. Lakatos Lőrincz 1 ft. Lőrincz János 1 ft. Vas János 1 ft. Dimény Zsigmond 1 ft. Lukács István 1 ft. Lukácsfi Dénes 1 ft. Szabó Gergely 1 ft. Simén György 1 ft. Lengyel Péter 1 ft. Derzsi János 1 ft. Szentkovits A. J. 50 krt. Gyertyánfi Albert 1 ft. Solymos János 1 ft. Zakariás József 1 ft. Veres Ferencz 2 ft. Gergely Ferencz 1 ft. Müller Kálmán 1 ft. Szekovics János 1 ft. Lukácsfi Kristóf 1 ft. Vadász

va, protestáns atyánkfiaínál mind maig használatban van.

S e nyomdák mind a reformációnak szolgáltak, szigorú kizárólagossággal. A katolikusok, — mint Szegedi Gergely és Draskovics György, Oláh és Telegdi és többi védői a régi egyháznak, kénytelenek voltak Bécsben nyomtatni ki munkáikat; meglepő és egytlen kivételkép Szilvási Jánosnak sikerülvén kath. szellemű vitáitát még e században a Heltai örököséinél kinyomathatni.

Ez állapot elviselhetlen volt a katolikusoknak; s az esztergami nagyprépostot s e felekezet első magyar klasszikus íróját az említett Telegdi rábirta, hogy a bécsi jezsuitáknak évek óta heverő nyomdájokat 1577-ben megvegye s a nagyszombati házában felállítsa, melyből saját egyházi beszédein, Monoszlai és Pécsi Lukács, s a század vége felé ismét ébredő kath. irodalom egyéb termékein kívül az első magyar naptárok, valamint első törvényárunk is, Misóczy Zakariás nyitrai püspök által szerkesztve, kikerültek. Ez volt egyszer mind az első nyomda Magyarországon, mely Rudolf király által kiváltságoltatott 1584-ben, minden általa nem engedélyezettek, tehát Magyarország összes akkori nyomdái pedig betiltattak — természetesen azon idők szerint minden fogant nélkül.

Igy állott a nyomdaügy, midőn az új század, a 17-kel, az ellenreformáció hathatósan emelvén szárnyait, a vitázó irodalom mindkét részről, s vele a nyomdászat is, új lendületet vett. E század tíz nyomdát örökölt volt az előbbtől, s számukat tizenöt új műhelylyel szaporította, de ezek közt is csak a pozsonyi, melyet Forgách Ferencz cardinális állított föl, s a század utolsó negyedében a kassai és a csiki barátoké a székelyföldön szolgáltak a katolikus ügynek: a többi még mind kizárólag protestánsok kezében volt Debreczennel, mely Kolosvárral együtt folyvást föntartotta főrangját, csak Lőcsé, s rövid ideig Sárospatak vételkedői; amott a Brewer család 1623 óta egy századon túl rendkívüli tevékenységet fejtett ki,

Kovács János 1 ft. Valentik Domokos 1 ft. Aradi Antal pesti ügyvéd 5 ft. Máté Domokos első székely fogorvos 5 forint együtt: 71 forint 30 krt.

II. Sebesi Antal ur ivén adakoztak: a gyűjtő Sebesi Antal 2 ft. Sebesi Sámuel 1 ft. Novák Antal 1 ft. Beke Dénes 1 ft. Papp Ödön 1 ft. Kabdebo Antal 1 ft. Lengyel Sámuel 50 krt. Szabó István 40 krt. Lázár Márton 50 krt. Szél Géza 50 krt. Nagy Mózes 50 krt. Valaki 50 krt. Patraban 40 krt. Miske János 50 krt. Sz. k. város 1 ft 20 krt. Máté János 30 krt. Lőrinczi András 30 krt. Fodor János 50 krt. Kertész István 30 krt. Betsák János 50 krt. Szentgyörgyi László 30 krt. Felszegi Dénes 50 krt. Dáné Mózes 1 ft. Kis Zsigmond 1 ft. Koncz János 30 krt. Maksai Gyula 50 krt. Hegyi Elek 30 krt. Murvai Sámuel 50 krt. Uj székely közsegből 2 ft. Sándor József ref. pap 50 krt. Kelemen János 50 krt. Egy valaki 10 krt. György István 40 krt. Orbok Sándor 40 krt. együtt 22 ft 20 krt.

III. Jakab Gyula gyűjtő ivén Bodon Pál 2 ft. Kerestély Ferencz idősb. 20 krt. Csenker Zsigmond 20 krt. Nagy József 20 krt. Ders közsege 5 ft. Lengyel testvérek 50 krt. Inczei Dénes 1 ft. Csiki Péter 1 ft. Boér István 50 krt. Bodó Barnabás 50 krt. Mihály István 10 krt. Orbán Ferencz ifjabb 10 krt. Lövéte közsege 3 ft. Okland közsege 2 ft. Dakó András alsó 20 krt. H. Ujfalu közsege 1 ft. Soos Dániel 10 krt. Schulz József 50 krt. Pünkösti Árpád 1 ft. Gál Sándor 25 krt. Karácsonfalva közsege 2 ft. Kovács Mihály 20 krt. Kovács József 10 krt. Kovács Lajos 10 krt. Kálmán Ferencz 10 krt. H. Városfalva közsege 2 ft. H. városfalvi Máté András 50 krt. Bedő Albert 1 ft. Gyepes közsege 2 ft. Gyepesi unitárius egyház megye 1 ft. id. László Ferencz 1 ft. Hom. Almás közsege 5 ft. Gothárd Pál 1 ft. Dályos közsege 1 ft. Kándó Károly 1 forint. Ferenczi Károly 1 ft. H. Remete közsege 32 krt. Jakab Gyula 6 ft 33 krt.

IV. korondi járási dulló Mátyus N. ivén korondi Gállfalvi Lajos 50 krt. Székely József rom. kath. lelkész 1 ft. Vintzei Ferencz 1 ft. Stein Adolf 50 krt. Szálasi János 50 krt. Kovács Ferencz unitárius pap 50 krt. Korond közsege pénztárából 2 ft. F. Sófálvi Mátyus József 1 ft. Mátyus Bebek 1 ft. Mátyus Ferencz 50 krt. Parajdi Válich József 50 krt. Dorn Ferencz 50 krt. Schneider József 50 krt. Feldőjtő Ferencz 20 krt. F. Sófálvi Szőke Sándor 50 krt. Parajdi Gagygyi György Ferencz 50 krt. Orner Dániel 1 ft. Székely János 1 ft. Csenyeri József 1 ft. Benedek 1 ft. Csontá József 1 ft. Biró Dániel 50 krt. Korondi Simén György 50 krt. Parajdi Barabás Mihály 50 krt. Parajd közsege pénztára 1 ft. Zárug László 50 krt. Zsigmond Károly 5 ft. Csiszér Zsigmond ev. ref. lelkész 50 krt. Szálasi Ferencz 50 krt. Lázár Antal 50 krt. Guál Domokos 50 krt. Zárny János 50 krt. Várad Béla 25 krt. Garasi Károly 50 krt. Kardos József 10 krt. Biró Miklós 50 krt. Mánya Kristóf 50 krt. Mánya Gergely 2 ft. Tarkaslaki plébános Fark Márton 1 ft. Pálfalvi rom. kath. lelkész Kerekes István 1 ft. Illyés Péter idősb. 50 krt. Farkaslaki Mihály Ignác 50 krt. Fanstali Gáspár 50 krt. Tőke István 50 krt. Dimén

mint nyomtató és könyvkiadó, Patakon azonban Lorántfi Zsuzsanna nyomdája rövid ideig virágzott, de annál mélyebb hatással volt tanírodalmunk emelkedésére és terjedésére.

Ha technikai tekintetben kívánjuk méltatni e századbeli nyomdászatunkat, be kell vallanunk, hogy az ugyanazon sülyedést mutatja, melyet azon időben e mesterség a többi európai országokban, tán az egy Hollandon és Franciaországban kívül föl-tüntetett; annál öröndetesebb azon kivétel, melyet Rozsnyai János debreczeni nyomdáján kívül, e részben Szenoz Kertész Ábrahám nagyváradi műhelye képezett, ki hollandi készülékkel és tagadhatatlan izléssel dolgozott, és szerencsés volt a török hódítást intézőnek Kolozsvára mentésével megelőzni. De nagymestere régi nyomdászatunknak Tótfalusi Kiss Miklós, ki mint magyar nyelvész is nagy nevet vívott ki magának irodalmunkban. Ő Hollandban nem csak tudomány, hanem a mesterség terén is kikepezvén magát, mint betűvész és öntő rövid időn európai hírre tett szert, s Belgiumból, és Francia-, Olasz- és Angolországból kapott megbízásokat. A német- és lengyelországi zsidók által a vésették quadrát betűket, Azsiából a szamaritánok és georgiaiak általa rendezteték be a betűvészéstől az utolsó sajtóig első nyomdáikat. Azért az őnmaga által vésett gyönyörű betűivel saját technikai vezetése alatt léte-sítették amsterdami bibliája inkább tekinthető magyarnak, mint a más idegen készüléttel a házában nyomtatott bibliáink. S ez a mi magyar Elzevirünk, ki a toskánai nagyherceg meghívását visszautasítva, Erdélybe tette át üzletét s működését, hol bibliája reviziójáért üldözve, keserűségek közt rekesztette be 1702-ben hasznos életét.

A XVIII. században negyvenöt-re szaporodott hazai nyomdánk száma; de valamint a cenzurának általános behozatala az előbbi század gazdag magyarirodalmát a szükségleti irodalom alanti fokára süllyesztette: ugy szállott le nyomdászatunk is régi diszéről ugy, hogy ez egész századból nem volt mit iktatni be tárlatunkba; magától a nagyszom-

Sándor Farkaslaki 1 ft. Szt. Jéleki Dénes János 4 ft. Farkaslaki Fancsal Dénes 1 ft. Kobátfalvi Osváth Márton 1 forint. Szt. Mihályi Pap Sámuel 50 krt. F.-sófálvi Mátyus Dénes 50 krt. Demeter Ákos tanító 50 krt. Atyhai Szakállas János 50 krt. Atyhai Beteg Imre esp. 2 ft. F.-sófálvi Szőke Ferencz 1 ft. Szőke János 10 krt. Venczel Mihály id. 20 krt. Közsege pénztára 2 ft. Parajdi Gelei Gyula 1 ft. A.-sófálvi Bálint József 50 krt. Biró Mihály idősb 20 krt. Biró Mihály ifjabb 30 krt. Kovács József 10 krt. Fülöp Ferencz mészáros 20 krt. Katsó Farkas 10 krt. A.-Sófálva közpénztára 1 ft. F.-sófálvi Fábian Sándor 30 krt. Fábian Lajos 20 krt. Fábian Tiadar 50 krt. Együtt: 52 ft 25 krt.

V. Az udvarhelyi járási dulló Török Gáspár ur ivén Beta közsege 1 ft. Szélyes János 50 krt. Bögöz közsege 2 ft. Ugron József ur 2 ft. idősb Tóth György 50 krt. Mihályi János 50 krt. László Zsigmond 20 krt. Kis Ferencz 10 krt. Tóásó Pál 10 krt. Ifj. Tóth Ferencz 50 krt. Agyalva közsege 2 ft. Kis Károly ev. ref. pap 1 ft. Zongor János 30 krt. Hegyi Sándor 30 krt. Zongor Pál 30 krt. Zongor Sándor 10 krt. Követsi Pál 10 krt. Szécsi Mózes 15 krt. Beke Lajos 20 krt. idősb Követsi Sámuel 10 krt. Istók Mihály 10 krt. Kovács Mihály iskola-tanító 20 krt. Muzsna közsege 2 ft. Mester Lajos 10 krt. Nagy Dániel 50 krt. Dénez György 10 krt. Gedő Mihály 10 krt. Dénes János 10 krt. Kovács Bálint 5 krt. Zoltáni Dániel 20 krt. Bartos Dénes 10 krt. Máté István 10 krt. Bálint György 5 krt. Kerestély István 10 krt. Bálint György 10 krt. Kovács Sándor 10 krt. Bartos Mihály 10 krt. Gedő Mihály 10 krt. Matisfalva közsege 1 ft. Biró István 10 krt. Palló Imre 20 krt. Palló Dániel 10 krt. Miklós János 10 krt. Szóts Sámuel 10 krt. Palló Lajos 10 krt. Biró József 10 krt. Kelemen Márton 10 krt. Solymosi Lajos 1 ft. F.-Boldogasszonyfalva közsege 5 ft. Derzsi Lőrincz 1 ft. Biró Pál 1 ft. Derzsi Domokos 1 ft. Nagy Miklós 60 krt. Csiszár Mózes 60 krt. Fülöp Sándor 50 krt. Keresztes Mihály 1 ft. Pál György 30 krt. Fülöp István 10 krt. Székely Mihály 10 krt. Özv. Pál Mózesné 40 krt. Biró Mózes 60 krt. Benedek Ferencz 20 krt. Benedek József 10 krt. Pál József 20 krt. Csiszár Sándor 20 krt. Péter Áron 60 krt. Pál Mózes 20 krt. Pál István 20 krt. Ipó Mózes 20 krt. Derzsi Lajos 20 krt. Pál Mihály 20 krt. Péter Mózes 50 krt. Kerekes Károlyné 30 krt. Oláh Sándor 20 krt. Benedek János 20 krt. Oláh János 10 krt. Derzsi Sámuel 30 krt. Csiszár József 10 krt. Kerekes Ferencz 30 krt. Péter Ferencz 50 krt. Péter Bálint 10 krt. Pál János 40 krt. Ráduly Miklós 50 krt. Demeter István 30 krt. Ugron Gáspár Bika falván 1 ft. Kis János 1 ft. L. Fejér Ferencz 50 krt. Benozédi Gergely 20 krt. Veres Lajos 50 krt. Gergely János 20 krt. Csomor Dénes 10 krt. Veres Sámuel 10 krt. Id. Péter István 30 krt. Szélyes Lajos 20 krt. Oczfalva közsege 2 ft. Hodgya közsege 2 ft. Farozád közsege 2 ft. Lükő közsege 2 ft. Lengyelfalva közsege 1 ft. Báró Orbán Ottó 1 ft. Katona György 50 krt. Lakatos János 50 krt. Sebestyén Antal 20 krt. Bencze Mihály 20 krt. Ferencz Antal 20 krt. Ferencz István ifj. 40 krt. Sófálvi Ignác 40 krt. Ferencz István középső 20 krt. Orbán Elek 10 krt. Ferencz Ignác ifju 20 krt.

bati nagy munkásságu nyomdából sem, mely különben egy elég gazdag tudományos irodalomnak közvetítője. Csak nemzeti irodalmunk legújabb korának feltűntével látjuk a Landerer családát, mely 1720 óta a régebb munkák új meg új kiadásával tartotta a megfogott magyar olvasóvilágban a lelket, üzletét Pozsonyra, Pestre, Kassára, kiterjesztve, mint irodalmi tényező, szerepelni, de izlés dolgában sem a régi Kolozsvárral, sem a régi Debreczennel és Bárfával nem vetelkedett.

Ekkép jelen századnak jutott azon disz, hogy mióta Pesten Landerer Lajos, Budán az egyetem, Pozsonyban Wigand múltanilag alábbszállott nyomdászatunkat ismét emelni kezdék, de főleg az ötvenes évek óta, ez ügy nem csupán a fővárosban, hanem a vidéken európai színvonalra törekszik. Az elhunytak közül főleg Emich Gusztáv érdemi a koszorut: az ő Márk-féle Krónikája marandó nemes emléke ambicziójának; az őlk érdemét magaslatlalom nélkül is föltüntetik azon diszmunkák, melyek nyomdászatunknak — izlés tekintetében képességéről tanuskodnak: bár e képesség ne csak kivételes munkákban kívánna érvénykedni, hanem mindinkább szép-irodalmi és tudományos termelésünknek is izléssel, csinnal, és főleg korrekcióival előállításában vételkednek a külfölddel, hogy irodalmunk ettől legalább e tekintetben függetlenné váljék. Külöség ez, urami, kétségtől: de ha a tiszta és nemes formák visszahatását a szellemre nem tagadhatjuk, ugy e leghasznosabb mesterségnek a szépséggel egyezésétől szinte az izlésre s ennek útján az érzésre is el nem maradható nemesítő hatást várhatunk.

S hogy e mesterség nálunk e cél felé hatalmasan halad is, egy tekintet kiállításunkra, — a négyszáz éves krónikától a jelen század mestermű-veig — teljesen meg fog győzni. Tisztelet tehát e mesterségnek, s az ő mestereinek; de pártolás is a közönségtől, hogy az, s vele irodalmunk, virágoghassék az idők végeiglen.

Kereszties István 20 kr. Bumbuj József ifjabb 20 kr. György József 10 kr. Boda Pál (Szt. Királyon) 30 kr. László János 30 kr. Lőrinczi Máttyás 10 kr. Kovács Mózes 10 kr. László Imre id. 10 kr. László László 10 kr. Lőrincz Elek 10 kr. Lőrincz Mózes 10 kr. Pál János 10 kr. Bodó Imre 10 kr. László Berlan 10 kr. László Antal 10 kr. Bálint Simó 10 kr. Fantsal Fantsali Márton 10 kr. Sebestyén József 10 krajczár, Sebestyén Elek 5 krajczár, Sebestyén Jakab 15 krajczár, Sebestyén Antal 10 kr. Sebestyén Sándor 8 kr. Fantsali András 10 kr. Ülke községe 1 frt. Lakatos (ülkei) Sándor 40 kr. Ülkei Szász József 10 kr. Vas József 10 kr. Márton István 20 kr. Tanító Török Elek 10 kr. Vas Elek 30 kr. Szent Tamás községe 1 frt. Szenttamási lelkesz: Péterfi József 2 ezüst pénz, Kovács György 50 kr. Sebestyén Antal 20 kr. Jakab Gergely 20 kr. Bálint Gergely 10 kr. Csendes Mózes 10 kr. Deák János 8 kr. Menyhárd József ifj. 6 kr. Menyhárd István idősb. 12 kr. Menyhárd Ferencz id. 6 kr. Tibód községe 50 kr. András Ferencz 10 kr. Oroszhegy község 3 frt. Jánosi József 5 frt. Vakár János lelkesz 2 frt. Kovács Zsigmond 1 frt. Vass János 1 frt. Jakab Ignác 1 frt. Bálint Ferencz alszegi 1 frt. Boldizsár Ferencz idősb. 1 frt. Szabó Pál 1 frt. Tamás András 1 frt. Bálint Péter 50 kr. Bálint Pap János 50 kr. Nagy András kisebb 50 kr. Ambrus András 40 kr. Hajdó Ferencz 30 kr. Sándor Pál 30 kr. Magyar Antal 30 kr. Dombi István 30 kr. Ötves Dániel 30 kr. Vas Ignác 25 kr. Berketzi István 25 kr. Nagy Mózes 25 kr. Pál András, alsó 20 kr. Szász Gergely kisebb 20 kr. Gergely János 10 kr. Nagy Mihály idősb. 10 kr. Szabó Ignác 10 kr. Dénes Károly 10 kr. Pál Mózes Bethlenfalvi 1 frt. Balog Ferencz szt. királyi lelkesz 1 frt. Elek Balázs k. jegyző 50 kr. Szt.-Király községe 1 frt. Zetelaka községe 5 frt. Sebestyén Mózes 5 frt. Török Gáspár kadicfalvi 2 frt. Fancsal községe 33 kr. együtt 105 frt 38 krajczár.

VI. Udvarhely járási Fenyédi körben adakoztak: Fenyéden, Gálfi Ferencz körjegyző 5 frt. Gergely Márton, esküdt 1 frt. Halász Ferencz 50 kr. Miklós Sándor, bíró 50 kr. Dávid Péter, községi polgár 40 kr. A község pénztárából 5 frt. Bethlenfalván: a község pénztárából 2 frt. Tamás Antal 80 kr. Pál Dénes, bíró 50 kr. Ifj. Soó István 50 kr. Soó Péter 20 kr. Soó János 30 kr. Idősb. Pál Antal 20 kr. Barabás Miklós 25 kr. Bokor Ferencz 20 kr. Keményfalván a község 2 frt. Lebök Ferencz, bíró 30 kr. Csergő András 10 kr. Miklós István 10 kr. Sebők Antal 10 kr. Máttyás Gergely 10 kr. Miklós Antal 10 kr. Sebők Márton 20 kr. Lukács Miklós 10 kr. Máttyás Ferencz 10 kr. Bus Gergely 10 kr. Csergő Ferencz 10 kr. Maréfalván: A község 2 frt. A község pénztára 1 frt. Kovács György, falusbíró 10 kr. Józsa Imre 20 kr. Mihály Péter 10 kr. Pál József ifj. 20 kr. Nagy Sándor 10 kr. Kedves Ignác 10 krt. András Péter 15 krt. Márton Ferencz 10 kr. Ifj. Kovács Ferencz 10 kr. Tibád Antal 50 kr. együtt 25 forint 40 krt.

A hat járás összes adománya: 321 frt 53 kr. vagy is a királybíró ur kiegészítésével 75 kr. Ime mily szép sikere lőn az egyetértő munkásságnak! Fogadják mély hálámat Udvarhelyszék buzgó gyűjtői — a tisztelt dulló urak — és lelkes áldozói nemes részvételükért azon ügy iránt, mely saját maguké, a Székely nemzeté, s a melyből kétségteljesen dicsőség és szellemi haszon fog az egész nemzetre háramlani. Hő üdvözlétem az érdemes Fő-hálás köszönetem a beküldő királybíró urnak!

Ma e küldeményeket Takarékpénztárba tettem, együtt 161 frt. 37 krt. a mit az eddigiehez adva, immár kamatozik 4265 frt 35 kr., ehez adva (a régi beváltott ígéreteken kívül) még hátralékban levő 594 frt 98 krt, az egész pályadíj-alap tesz 4860 frt 83 krt. Ismételve és sürgetően tisztó-llettel kérem fel a marosszéki, háromszéki és pesti gyűjtő hazafiakat, lelkes ügybarátinkat, szóval: mindenkit, a kihez gyűjtő-ívet küldeni bátor voltam, vagy a kik maguk gyűjtő-ívet nyitottak, úgy a helybeli Casino tisztelt jegyzőjét, s az én ivemen aláíró tisztelt hazámfiait — az elsőket a gyűjtő-ívek, mindenkit az adományok hozzám siető beküldésére, hogy a megtartandó értekezleten általam kezdett minden dologról a maga rendén tisztán beszámolhassak — azon túl másképen fogván ez ügy intéztetni. *)

Kolozsvárt, június 19-én 1873.

Jakab Elek.

*) E perczben vettem Pestről Ugron Gábor képviselő úrtól egy minden tekintetben nevezetes küldeményt és egy száza menő névjegyzéket, mely a magyar kir. miniszterium és törvényhozás legkiválóbb egyéneinek ragyogó koszoruját foglalja magában 295 frt adománnyal. Oly szép ez, oly nagy jelentőségű ama száz név, hogy egy külön közleményt kell szentelnem rá, hogy a hazának megérdemlett méltatással mutathassam be.

J. E.

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, június 21.

— **T. olvasóinkat kérjük, méltóztassanak előfizetéseiket mihamarább megújítani nehogy a lap küldésében fenakadás történjék**

— **A király a kiállítás gépesarnokában.** A király jun. 17-én tévé első látogatását a gépesarnokban, mely alkalommal az ugryszólván inau guratióját nyerte, mert az összes gépek ezuttal tetteket első ízben működésbe. Az összes államok biztosai illető osztályaikban várták az uralkodót, ki a keleti kapun bejövén, Oroszországon kezdé a szemlést. Ő felsége kíséretében gr. Pejacsevics vezérőrnagy volt; Schwarcz főigazgató, Engerth udvari tanácsos, több mérnök a bejárásnál fogadá ő felségét. A király vezetésére Engerth udvari tanácsos szemeltetvén ki, Oroszország, Görögország és Magyarország osztályaiba vezeté; ez utóbbiban Németh kormánybiztos mutattatott be ő felségének. Az osztrák osztályba érve, ő felsége legelőbb az állampálya által kiállított mozdonyokat, azután a különböző vasuti kocsikat vette szemügyre. Hosszasban időzött a varrógépeknél, és egyeseket részletesen megmagyaráztatott magának. Az üvegforrást és a kalapgyártást minden ágát érdeklődéssel fogadta; egyebek közt beható megtekintést szentelt a gyapofonásnak. — A német osztályban kivált a hajótörést szenvedettek megmentésére szolgáló készülékek, továbbá a kikötő- és hajóépítések vonták magukra a király figyelmét. A dán és belga gépek megtekintése után az olasz csoportra térvő ő felsége, a selyemfonó és gombolító gépet, a bombonyártást és több kisebb tárgyat nézett meg. — A svájci osztályban a himzőgépre, az összes gyapot fonásra és szövésre és a nagy papirgépekre hivatott föl a király figyelme. — A francia kiállításban főleg a Five Lille társaság által Bécsben épített két hid részleteit magyaráztatta meg magának a király, míg az angol osztályban egy téglagép, továbbá a vasuti váltó részletei iránt különben érdeklődött. Az amerikai osztályban három gép vonta magára a király figyelmét: a ruhaszábi gép, a cipővarrási gép, mely hét percz alatt egy pár cipőt varr meg, és a fagymunkálási gép. — A gépesarnokban tett körut után ő felsége igen dicsőítőleg nyilatkozott az egész berendezés fölött, és három órai ott időzés után 1 órakor elhagyta a kiállítást.

— **Közgyűlés.** Az egyetemi polgárság tegnap tartotta meg szerdáról elnapolt közgyűlését. A gyűlés egy 3 tagu felülvizsgáló bizottságot küldte ki az egyetemi májális számadásainak átnézésére, mely számadás szerint összes bevétele volt a májálisnak: 525 frt 70 kr. és egy tallér, a kiadást levonva tiszta jövedelem maradt ebből 117 frt 56 kr. s egy tallér. Most a bizottság által készített alapszabályok olvastatnak fel s a közgyűlés a valóban correctül szerkesztett alapszabályokat egészben, minden részletes tárgyalás nélkül elfogadta, egyuttal annak az egyetemi tanácshoz való benyújtására a bizottságot felhatalmazta. Nem lévén más tárgy, a gyűlés szétoszlott.

— **A műkedvelő társulat** ugyancsak készült legközelebbi előadására. Mint említettük is, ez uttal „Nők az alkotmányban“ elmarad s hihe-tőleg a „Phraenolog“, „Egy kis szívesség“ és „Kukli prédikációk“ című 1 felvonásos vigjátékok közül kettőre fog kerülni a sor, mert e három kis darabot választották ki titokban, mit persze azért titokban szabad másnak is tudni.

— **A Fröbel-kert** és elemi iskola holnap ünnepélyes megnyitására ujjolag felhívjuk a közfigyelmet és egyuttal megemlítjük, hogy a kolozsvári dalkör is énekelni fog. Városunk ez egyetlen dalgylete, mely a nemes céloktól mellett minden alkalmi ünnepélyek részese szokott lenni, a felszólításra legnagyobb készséggel ígérkezik közreműködni.

— **Fényes tavaszi mulatságnak** ígérkezik az egyetemi orvosi növendékek jótékony czélú s július 1-én tartandó zártkörű mulatsága, melyre a meghívók szétküldése már megkezdett. E multság egy az orvosikar részére alakítandó konyvtár javára adatik s a közönségnek lesz alkalma e nemes cél pártolása mellett kitűnően mulathatni.

— **Tűz menykő utás által.** Tegnap délután, midőn az eső szakadt s folytonosan dörgött, egyszerre egy nagy csattanás volt hallható; a menykő leütött a légszeszgyártól alig pár száz lépésnyire, egy csűr és pajta leégett. Az erőlyesen működő tűzoltó sereg, meg jótékony eső, azonban megakadályozták a tűzvész tova terjedését

— **Első halottja a kolozsvári egyetemnek.** Tegnap este a városunkban uralgó kolérának gr. Csáky Miklós 4-ed éves jogász is áldozata lett. Ez első halottja az egyetemnek, s társai készülnek fényesen megadni a végtisztességet az elhunyt pályatársnak.

— **Biztos forrásból** merített tudomás szerint péntek estig a bejelentett kolera járványos betegek száma 13, eddig 6 halálest fordult elő.

— **Berg,** a „Kikirikí“ szerkesztője, a bécsi lapok szerint Magyarországon Klang kisasszonnyal kelt egybe.

— **Bosnyák Gradicskából** e hó 16-n harmincz kereskedő menekült O Gradicskára török üldözők elől.

— **Klagenfurtban** e napokban leplezik le Mária Terézia szobrát; az alkalmi költeményt Weilen írta, az ünnepélyen Rudolf trónörökös is jelen fog lenni.

— **Lippa** mellett Petris román községben gazdag vasbányát találtak, melynek kiaknázására részvénytársulat alakult.

— **Darmstadtban** a nagyherceg 25 éves uralkodásának fényes ünnepére kedden délután várták a czárt; a német trónörökös, és több fejedelem már előbb megérkeztek.

— **A porta elfogadta** Romania indítványát, hogy Giurgevo és Rutsuk közt a Dunán hid épüljön.

— **A „Fraklin-társulat“** magyar irodalmi intézet és könyvnyomda részéről beküldött „Az 1873-dik évi bécsi kiállítás teljes és kimerítő terv- és helyrajza“ bolti ára 40 kr.

— **Miként tüntetik ki az amerikaiak költőiket.** Az Európából Massachuszetbe visszatért Balphald Emerson híres amerikai költő nagy ünnepléssel, virágokból csinált diadalkapun kísérték házába, mely távolléte alatt föléget, de melyet barátai és tisztelői még szebben fölépítettek.

— **A belforti (Franciaország)** hirlap írja, hogy a poroszok hőtőn kezdék meg a kitakarodást és pedig azzal, hogy az ottani fegyvertárban levő francia ágyukat magukkal czipolék. Ugy látszik, hogy a kiürítési szerződésben mi gondoskodás sem történt a hadszerkészlet megtartásáról, s hogy a poroszok nem tartozkodók előnyük kiaknázásában, azt országvilág tudja, s így nem csoda, ha a belforti tekintélyes fegyvertár kiürül.

— **Persa gavallér.** A sah Berlinben időzése alatt még sógora Achper khán, egyszersmind udvari miniszter David Judith k. a.-tól, ki a berlini udvari színház első solo tánczosnője, nagyon ügyes francziassággal irt levélben engedélyt kért arra, hogy őt meglátogathassa. A művésznő a királyi szolgálta, ki a levelet hozá, azt izentelő neki, hogy látogatásával őt csak megtisztelni fogná. Ugyanaznap délutánján a keleti miniszter a császári fogatban a prima ballerina laka elé hajtattott s az udvari legények egyikétől újból kérdezetté, hogy elfogadtatik-e? David k. a. a gyémántrendjelekkel ékített főméltságot illő tisztelettel fogadta, ki látogatása tartama alatt a legfinomabbul viselő magát.

— **Schumann** emlékünnepeit rendeznek f. évi aug. 17, 18 és 19-én Bonnban, melyen a művészi vezetést Joachim József vette át. Előadásra kerülnek a „paradicsom s a pəri“ s a 4-ik számú nagy symphonia.

— **Egy gyermek bátorsága.** Tropauban jun. 16. délutánján egy ottani hivatalnoknak 14 éves fia egyedül volt otthon s a hátsó szobában foglalkozott, a midőn egyszerre az utcaajtó csöngettyűjén zöréjt hall, de nem úgy mint rendesen, hanem úgy mint, midőn valaki annak hangját elakarná nyomni. A fiu rögtön gyantá, hogy valaki idegen lopózik a házba, bátran kezébe ragadá atyja falon függő rozsdás vén pisztolyát s azt puska-porral és sóval megtöltve s gyutok helyett gyutacsot rakva rá, az ajtót kinyitá s itt egy szalasz napbarnította arczu olasz munkást pillantott meg, ki épen az utca felőli szoba zárjának lecsavarásával foglalkozott. A fiu a pisztolyt háta mögött tartá, kérdi az olasztól, hogy mit keres s távozásra szólítá fel. Az olasz durva szitkokat kezdé hallatni, mire a fiu a pisztolyát neki szegzé, de midőn ez látá, hogy gyutacs nincs a pisztolyon, merész lett s egy bottal erős ütést mért amarra, mi azoban a fiut csak könnyedén sérté. A fiu erre elsüté a pisztolyt s megsebesíté az olaszt, ki a fiut félre lökvén az utcán kereset menedéket.

— **Meissonnier,** hírneves francia festő nagy festményét, mely egy lóvassági támadást ábrázol a waterlooi ütközet alkalmával, magával vivő Bécsbe a kiállításra.

— **Megint egy bukott bank.** A bécsi börzeválság áldozatainak számát ki mondhatná meg, egy nap sem mulik el a nélkül, hogy újabb bukásokat ne jelezzenek a lapok, legujabban egy olyan nevezetes és nemes czélú bank bukott meg, melyet játékbanknak szoktak közönséges nyelven nevezni. Mint mindenki, úgy e bank alapítói is a világkiállításra speculáltak, tartottak maguknak agenseket majdnem minden nevezetesebb vendéglőben és kávéházban, kik a koppasztásra szánt madarakat a roulettebarlang helyiségebe hajtsák. Ez agensek a nagy „Krach“ folytán, hosszú képekkel tértek naponkint haza; a koppasztandók el s a bank egyik igazgatója tetemes összeggel kimaradt, minék következménye lett, hogy a szép iatémény dugába dőlt.

— **A zombolyai uradalom** tulajdonosai, gr. Csekonics János és Endre grófok, nagy számú gazdatisztjeik mindegyikét felküldik a bécsi kiállításra, hogy ott tapasztalataikat gyarapítsák. A gróf urak minden gazdatisztnek egyenkint 100 frtot, az írkoknak 70 frtot utalványoztak s 8 — 10 napi szabadságidőt engedtek.

— **Schlick pesti öntödéjében** egy nyolcz láb magas pánczélos lovag bronz szobrot készítettek a vajda-hunyadi vár díszítésére, melyet azonban a világtárlat magyar osztályába fognak küldeni, mivel ő felsége látni kívánja.

— **Pest várossa,** mely eddig sokat adott ki a sötányokra kellő ritkább virágok és fákra,

virágtenyészdet akar felállítani, s Fuchs Emil fő-kertészt két száz forint segélylyel Bécsbe küldé tanulmányozni.

— **Magyar-cigány zene Londonban.** Ama magyar-cigány zenekar, mely Albert walesi herceg előtt Pesten létekor több ízben játszott, Londonba lett meghívva s e napokban Com-marth-Parkban Ascot mellett hangversenyzett a walesi herceg és hercegnő előtt, a hallgatók közt voltak még e kívül az edinburgi herceg, a cambridge herceg s egy főrangú társaság. A zenekar az uraságok nagy meglegedésére működött.

— **Raumer György Frigyes Lajos** a legjelentékenyebb német történetbuvárok egyike 93 éves korában folyó hó 14-én Berlinben meghalt.

† **Raumer Frigyes,** a legidősb német történet buvár, e hó 15-én meghalt; született 1781. máj. 15-én Wörtitzben, Anhalt hercegségben, hol atyja kamarai igazgató volt. Gymnasiun tanulmányait Berlinben, jog és kincstári tanulmányait Hallében és Göttingában végzé. 1801-ben államszolgálatba lépett; 1810-ben a miniszterium államadóssági osztályához jött mint tanácsos, és nem sokára Hardenberg államkancellár oldala mellé jutott. Nemsokára azonban, már 1811-ben általa rég óhajtott fordulat állott be pályájában. Ez évben neveztetett ki a breszlau egyetemhez a történelem tanárává. A következő években hosszabb utazásokat tett, és meglátogatta Németországot, a Svájc és Olaszország nagy részét. 1819-ben, mint az államtudományok és történelem tanára Berlinbe hivatott. Ezután mint történetíró fellépett s több becses munkát adott ki, mignem megkezdé nagyművét: „Európa története a 15. század vége óta“, melyen 1832-től 1850-ig dolgozott. Később Angliába, Olaszországba és Amerikába tett utazásai folytán ez országok történetéhez szintén becses adalékok szolgáltatott. 1847-ben azon kedvezőlen fogadtatás következtében, melyben II. Frigyes tiszteletére mondott beszéde részesült, kilépett a berlini tudományos akadémiából. Nemsokára berlini városi képviselővé, és a frankfurti nemzetgyűlés tagjává választott, és innen mint német követ Párisba ment. Később a porosz kamra tagja is volt. 1853-ban, mint egyetemi tanár nyugugalomba helyeztette magát, azonban előadásait akkor sem szüntette be egészen, valamint irodalmilag is még sokáig tevékeny maradt.

(**Necrolog.**) Révkomáromi Deáky Alber és nővére Deáky Ida, férje Asztalos János s fiával Bélával, mely fájdalommal tudatják a szeretett kedves édes anyá, anyós és nagyanya: **özv. Deáky Sámuelné, Tunyogi Csapó Róziáné,** elhunytát. Folyó 1873 év június 19-én d. e. 10 órakor hunyt el 48-ik s özvegységének 23-ik évében, rövid néhány órai rohamos szenvedés után. A kik ösmerték, s kik felejtetlenül szerették az anyajóságu már elhalt tiszta lelket, keressenek s találjanak vigaszt a mult emlékében — s a hit reményiben. A temetési szertartás f. év június 21-én d. u. 5 órakor fog belmagyar-utca 52. számú lakásán az ev. ref. egyház tanai szerint megtartatni, — s a hült tetemek a hársongárdi családi temetkezési helyre szülei hamvai mellé tételnek le. Kolozsvárt, 1873. június 19-én.

Biasini gyorsutazási menetrendje 1873. márcz. 27-től.

Kolozsvár és Nagy-Enyed között,

mivel a nappali vonat beszünttetett, Biasini gyorsutazása 1873. mart. 27-től elkezdve Kolozsvárról Nagy-Enyedre küldi gyorskocsiját, még pedig oly formán, hogy Kolozsvárról reggel 8 órakor minden nap indulva d. u. 4 1/2 órakor Nagy-Enyedre érkezik, Nagy-Enyedről Kolozsvárra estvéli 10 órakor indulva, reggeli 8 órakor Kolozsvárra érkezik. Ezen menetben kívül lehet Kolozsvárról Nagy-Enyedre d. u. 4 órakor is indulni, ugyszintén Nagy-Enyedről éjjeli 3 órakor Kolozsvárra indulhatni, csakhogy ezen meneteknél Felvinczről N.-Enyedig és N.-Enyedről Felvinczig a vasutal kell utazni.

Egy személy ára 30 font szabad podgyászszal Kolozsvárról N.-Enyedig vagy vissza az első és közbülső Coupeba 5 frt, hátulsó Coupeba 4 ft 50 kr. tulsuly 5 kr. Tordáról Nagy-Enyedig vagy vissza első vagy közbülső coupéba 3 frt — hátulsó coupéba 2 frt 60 kr. tulsuly 2 1/2 kr. — Felvinczről N.-Enyedig vagy vissza 1 frt, tulsuly 1 kr. fon-tonként.

Felvételi iroda Nagy-Enyeden Vágó Ferencz szállodájában.

Távíratí tudósítás a bécsi börzéről.

Jun. 20-ról. 1873 5% metaliques 68.73. nemzeti kölcsön 102.50. 1860-diki államkölcsön 992.—. Bankrészvények 264.50. Hitelrészvények 111.90. London 75.—. Ezüst 112.25. Cs. kir. arany —.—. 20 frankos arany 8.99.

Földterhermentesítési kötvények: Magyar 75.—. Temesi 73.50. Erdélyi 76.—. Horv. Szlaven. —.—.

Felelős szerkesztő **Sándor János.**

Tanács és segély azok számára,

a kik szemgyengeségben szenvednek, s főleg megerőltetett tanulás és fárasztó munka által szemüket elrontották.

Ifjú korom óta meg volt nekem is az a rossz szokásom, hogy az éj csendét válasszám tudományos munkákra. Ez, valamint sok fáradságos optikai és finom matematikai munkát által szemem annyira meggyengült, hogy annyival inkább féltem teljes megvakulástól, mert folytonos gyuladási hajlam állt be, a mely a leghíresebb orvosok évekig tartó gyógyításával is dacolt. E szomorú körülmények közt sikerült egy szert találnom, a melyet már 40 év óta a legjobb sikerrel használlok. Nem csak azon talárást gyuladást szüntette tökéletesen meg, hanem visszaadta szememnek is teljes erejét és élességét, úgy hogy most 75 éves koromban szemüveg nélkül olvasom a legapróbb írást is, s mint fiatal koromban a legjobb látásnak örvelek. Ugyanez kedvező sikert tapasztaltam másoknál is, a kik közt többen voltak, a kik a legélesebb pápaszem segélyével sem voltak képesek szemüveg nélkül élességét visszanyerni. E mosde szer egy illatos szesz, a melynek alkotórészeit az áizsnövény képezi. Nem tartalmaz sem drasztikumokat, sem narcoticumokat, sem fém vagy más veszélyes részeket s Erdélyben valódi minőségben **Teutsch J. B.-nél Segesvárt** kapható. Nagy üveget 2 frt. 40 kron, a kisebbet 1 frt. 80 kron o. é. használati utasítással. Azt tanácslom tehát a szenvedőknek, hogy hozzassák meg e szeszt, mert egy üveg soká eléig használható, s csak csekély adag folyóvízzel vegyítve kis fehér folyadékot ad, a melylyel reggel és este, valamint fárasztó munka után kell a **szem környékét megmosni**. A siker igen jótékony és üde s egyúttal az arczbőr frissességét is emeli. Örülni fogok, ha általa főleg azokon lesz segítve, a kik ernyedten munkásság mellett az igazság világának fölfelelésében, szemük világát veszélyeztetik. E szer használata folytán a fiatalságnál annyira divatosá vált elferdítő szemüveg hordásnak is elejét vehetni, a mely a legtöbb esetben inkább rongálja mint erősíti a szemet. A szemüveg csak a szem hibás szerkezetén segíthet, de egészséges vagy elgyengült szemeket soha sem erősíthet vagy gyógyíthat meg.

A hires dr. Romershausen-féle szem-lél mindig készen kapható és pedig egy kis üveggel 1 frt. 80 kr., egy nagy üveggel 2 frt. 40 kr. o. é.

Teutsch J. B.

raktárában
Segesvárt,

Elárúsítók nagyobb megrendeléseknél megfelelő árleengedést kapnak.

Elmélkedő orvosok,

alopathák és homöopathák, az általa meggyógyultak naponta szaporodó bíráta szerint, a **lélegző** (torok és mell) és **emésztő** szervek (gyomor, máj, végbél, aranyér) valamint az **idegrendszer** (hypocondria, aszkor) betegségeiben, általános és különös **gyengeségi állapotban** (magkiömlés, tehetetlenség) a **Humboldt Sándor** indítványára behozott

dr. Sampson-féle **Coca-készítmények** (német gyógytári árszabály szerint üveg és doboz száma 1 tallér) oly fényes eredményeket eszközöltek, hogy minden hasonló betegségben szenvedőnek a legmelegebben ajánlhatók. Különös ismertetésül dr. Sampson tanár „Szerecsen gyógyszer-tára” Mainzban, valamint bizományos gyógyszer-tára (Főraktár Austriára nézve **Haubner Edénél** Bécsben, Magyarországra nézve **Török Jozsefnél** Pesten, **Pecher J. E.-nél** Temesvárt, **Fürst Józsefnél** Prágában) tudományos értekezletet felőle ingyen és bérmentesen küld.

806

13—30

Margitszigeti gyógyfürdő

Budapest főváros közvetlen közelében.

35° R. meleg artézi forrás — Porzellán és márvány kád — gyógyfürdők — zuhany — kényelmes — nagyszerű kert — kitűnő lég — 200 teljes kényelemmel berendezett szoba — társalgási terem — kül- és belföldi lakók — naponta zene.

Kóralakok, melyek ellen a Margitszigeti hév-víz kedvező eredménytel használható:

Köszvény — az ízületek, az izmok, a csontok és ideg hűvelék idült csúszása, ideggyulladások és pedig a) csúsz, köszvény, erőművi behatás, ólom mérgezés, hagymáz és diphteria után fellépő hűdés, b) zsibák, c) görcsös állapotok, d) méhszandi bajok, — görvélkör mirigy dagokkal és genyveléssel — idült bőrbetegségek — csontbántalmak, angolkór, csontszú — ízületi bajok — fekélyek és külsőtesteket követő elváltozások: fájdalmas hegek, merevség, hűdés — húgykővek és vizeleti nehézségek — méh és hüvely bántalmak, méh tömület, hózámi rendellenesség s a t.

Bérleteknél, úgy a fürdő és menetjegyeknek együttes váltásánál árelengedés adatik.

A Szigeten lakók úgy a fürdő mint a menetjegyeknél előnyben részesülnek.

A fővárossal óránként kétszer gőzhajó közlekedés.

1873. nyári idény megnyitattik május 1-én.

Megrendeléseket lakásokra átvesz a Margitszigeti felügyelőség a Margitszigeten, utolsó posta Ó-Buda.

A Margitsziget igazgatósága.

(Utányomat nem díjaztatik.)

Demjén László

m. k. egyetemi könyvtárnál Kolozsvárt megjelent és általa minden könyvkereskedésben kapható:

Kolozsvár története.

Oklevéltárral. (I.) Ős-, ó- és középkor. (513. Kr. e. — 1540. Kr. u.) Egy külön kötet világosító rajzokkal. (36 tábla.)

Irta **Jakab Elek.**

171—

Ára 10 frt.

(328)

E minden tekintetben nagy, epochális munkát itt hosszasan dicsőíteni és ajánlani feleslegesnek tartom, csak annyit kívánok megjegyezni, hogy Kolozsvár város és munka kiadásával magának maradóan emléket emelt. Siessen tehát e város értelmes t. közönsége, e munkát pártfogása alá venni és terjeszteni, hogy a nagyszorgalmu és szaktudós íróba minél több kedvet öntsön e munka folytatására, melynek legerősebb része az ujjbkkor története lesz. A ki megszerzte magának ezen 3 részből álló első kötetet, az bizonyára érdeklőd fogja lapozgatni és benne buvárkodni, s a folytatását minden áron megszerezi magának.

Székely oklevéltár.

Kiadja a m. történelmi társulat kolozsvári bizottsága, szerkesztette

Szabó Károly.

I. kötet 1211. — 1519. 1872. Ára 2 forint.

Anatherin-szájviz

befolyásáról,

Popp J. G. os. kir. udvari fogorvosától Bécsben, Stadt, Bognergasse Nr. 2. a szájüreg szervei alkatrészeire.

1. Sajátszerű az Anatherin-szájviz hatása, úgy a még csak kezdődő, valamint a már képződött idétlen piszkos vastag és keményanyag lerakódására a fog körül, melyet borkő név alatt ismerünk, mert az első esetben a megkeményedést, vegyeszeti úton gátolja, második esetben pedig a borkő tulajdonképpeni kötszerét a savanyt lassan-lassan feloldja, s a fogat a tapadókeregtől megszabadítja.

Hasonlólag feloldó erővel bír az Anatherin-szájviz minden salakra, mely a fogra lerakodni kezd.

2. Különös jótékony hatást gyakorol az Anatherin-szájviz a száj- és torok-üreg nyálkahártyájára, melynek idétlen, bűzös szaga által jelentkező elváltozását semlegesíti, javítja, az utóbbit finomítja s a különvált anomáliától megszabadítja.

3. Különös befolyást gyakorol az Anatherin-szájviz a fogidegekre, mert az izgatott idegeket, melyek elegendő többször iszonyu fogfájásokai, lecsendesíti s az általa fogfájást megszünteti.

4. Tonikus-balzsamos alkotórészei által összehúzólag és erősítőleg hat a fogkapcsokra, erősíti a lazult fogidegeket s azok inait, természetes ruganyosságokat visszaadja, s ezközi, hogy edényeiben szilárdul tartják a piros nedvet, a mely a fogak és a foghús táplálékára szükséges.

5. Az Anatherin-szájviz, tonikus tulajdonai által erősíti a foghúst is, szorosabban húzza a fogak körül s így a gyakran már loggók fogak szilárd fekvését eszközözi.

GÁMÁN JÁNOS ÖRÖKÖSEI KÖNYVNYOMDÁJA

Kolozsvárt, főtér báró Bánffy-ház, és központi irodája

KERESZTESY PÁL PAPIR-ÜZLETÉBEN

főtér, Gyulai-ház, felvállal mindennemű

KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT.

Alólírt könyvnyomda tisztelettel tudatja a helybeli és vidéki t. ez. közönséggel, hogy újonanfelszerelt és izletes betűkkel ellátott nyomdája azon kellemes helyzetben van, hogy mindennemű **nyomdai megrendelést** elfogad, u. m.:

könyvek, bármely hazai nyelvben, körözvények, rovatos iven, árjegyzékek, számlák, falragaszok, név- és meghívójegyek, gyászhierek, baromútlevelek, vásárcédulák stb. stb. a lehető leggyutányosabb árák, gyors és pontos szolgálat mellett.

A LEGÚJABB MINTÁJU NÉVJEGYEK 100 DARABJA **1 frt.**

FELVÁLLAL KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT IS.

HIVATALOS MUNKÁKRA NÉZVE

a nyomda, — miután Keresztesy Pál papir-üzletével és ez viszont a nyomdával egyesült — biztosítékot nyújt arra nézve, hogy a papírok a legelső papir-gyárakból szereztek be, és azok a hivatalos munkákhoz valódi gyári áron számíttatnak, és a legszükségesebb mintázatokból kész raktárt tart, a meglevőket postafordultával, a szokatlan formájukat pedig a legrövidebb idő alatt elkészíti.

Minden megrendelést kérünk egyenesen a nyomdába küldeni, hol a legnagyobb pontosság biztosíthatik.

Gámán János örökösei könyvnyomdája.